

**Краєзнавство. №01 —
Чергові завдання
Українського Комітету
Краєзнавства**

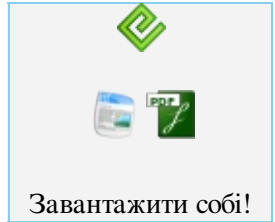
Михайло Криворотченко

1927

[М. Криворотченко.](#)

Чергові завдання Українського Комітету Краєзнавства.

Минуло півтора роки з часу, коли Всеукраїнська Краєзнавча Конференція дала директиви Українському Комітету Краєзнавства. Ці півтора роки попередньої роботи дали змогу виявити головні моменти краєзнавчої роботи на Україні, а найголовніше — з'ясувати реальні можливості, що їх має наше краєзнавство. Тільки на підставі цієї попередньої роботи Комітет має змогу розпочати планові заходи, стати до виконання цілком конкретних головних завдань.

Одне з перших завдань, що стоять перед У. К. К. це — виявити по можливості всі краєзнавчі сили УСРР.

Попередній облік, що його було переведено на початку минулого року, дав дуже неповні й непевні відомості.

Молодість краєзнавчого руху на Україні взагалі, надто пізні заходи до його організації й об'єднання в єдинім центрі, а з того — брак певних традицій краєзнавчої роботи на місцях і певних організаційних тенденцій, — призвели до цілковитої розпорошеності роботи й сил краєзнавчих. Маємо випадки досить густо розкиданих в одній окрузі краєзнавців, що не знаються поміж собою, провадять роботу на свій страх, не знаючи, куди звернутися з її наслідками, де знайти корективи, пораду. З розвитком і зміцненням шкільної й

політосвітньої мережі виникають шкільні й сільські краєзнавчі гуртки при школах і сельбудах та хатах-читальнях, які знову лишаються на власні сили, витрачаючи енергію, на здобування основних методів і форм роботи, вже давно в іншому місці знайдених і випробованих. Разом з тим деякі старіші краєзнавчі організації, що не змогли піти в ногу з сучасними вимогами життя, розвалюються й зникають, часто зберігаючи своє ім'я на порожнім місці ще низку років.

Краєзнавчий рух, яко громадський рух, де-далі дужче втягає до своїх лав активні дослідницькі й любительські сили, що-далі збільшуються наслідки краєзнавчої роботи на місцях, але реальними й найдужче корисними вони будуть тільки тоді, коли ми матимемо повне уявлення зате: хто працює в краєзнавстві, де він працює, що і в якій саме галузі робить, які наслідки в роботі має, де ці наслідки й хто про їх знає.

Тільки знаючи дійсний стан нашої краєзнавчої роботи, кількість і якість робітників та стан організованості краєзнавчих сил — зможемо уникнути повторності в роботі, випадковості її, часто цілковитої безпорадності робітника краєзнавця.

Одночасно цей облік дасть нам нарешті краєзнавче обличчя кожної округи, й ми зможемо уникнути того абсурду, що його подекуди маємо нині, коли окремі краєзнавці не знають, що у їх місті є краєзнавчий осередок, гуртки в районах не чули, що в окрмісті є окружне бюро краєзнавства, а окрплани запитують Держплан, де їм шукати краєзнавців, коли у їх під боком є краєзнавча організація.

Комітет дивиться на облік краєзнавчих сил не як на формальний обов'язок — цей облік є завданням великого громадського значіння. Перевести зазначений облік Комітет зможе тільки тоді, коли самі краєзнавці з повною увагою поставляться до цього завдання й активно підуть на зустріч Комітету, подаючи відомості про всіх відомих їм краєзнавців і краєзнавчу роботу їхньої округи.

До останнього часу краєзнавці на місцях випробували різних організаційних форм, а оскільки краєзнавчі організації не мали юридичного обличчя, то їм доводилося йти в прийоми до різних установ і тим зву жувати свою роботу, підпорядковуючи її завданням цих установ.

Минулий рік дав змогу вибрати відповідні життєві організаційні форми й здобути юридичну базу роботі. Нині Український Комітет Краєзнавства ставить за чергове завдання перевести остаточно організаційне і юридичне оформлення краєзнавчої роботи. УКК розробив типовий статут Краєзнавчого Товариства, і цей статут затверджено Міжустановчою Комісією при Н. К. В. С.^[1]

Річ ясна, що ні облік, ні юридичне оформлення краєзнавчих товариств не дають ще повного звязку Комітету з місцями. Тільки постійна участь Комітету в різноманітнім житті місцевих краєзнавчих організацій зможе утворити органічний звязок, повну єдність і монолітність краєзнавчої роботи в цілому.

Першим кроком до цього мусить бути періодичне видання

Комітету — журнал, що давав би змогу реально об'єднувати краєзнавчу думку, що міг би ставити перед краєзнавцями актуальні проблеми, висунуті сучасним життям, що давав би відповідні вказівки не тільки „що робити“ „як робити“ Разом з тим журнал мусить стати осередком, де, як у фокусі, збиратимуться відомості про всю краєзнавчу роботу на Україні.

Звичайно журнал може стати дійсним люстром краєзнавчої роботи тільки тоді, коли місцеві організації й окремі широко розкидані краєзнавці подаватимуть як-найдокладніші відомості про краєзнавчу роботу в їхнім районі. Тільки за такої умови журнал може зробитися тим осередком, де скупчуватиметься весь різнобічний і досі ще ніде не висвітлений і не обрахований досвід краєзнавчої роботи.

За активною участю місць Комітет сподівається перевести це завдання в життя, бодай у найменшій мірі, давши хоч невеликий, але постійний орган краєзнавчий. За минулий час Комітет зібрав уже силу матеріялів про роботу місць, про вимоги й сумніви місцевих організацій і окремих краєзнавців, про заходи до налагодження ширшої краєзнавчої роботи. Отже нині Комітет може приступити до систематичної допомоги місцевим робітникам, і в плані своєї ближчої роботи ставить подавати на місця схеми дослідів, програми, поради й інші методичні й технічні вказівки. В основу цієї роботи лягає різноманітний досвід краєзнавчої роботи так різних республік СРСР, як і УСРР. Річ ясна, що і в цій справі участь місцевих робітників, їхній досвід, їхні корективи до матеріялів Комітету допоможуть прискорити виробити сталі

методи й певний твердий шлях у краєзнавчій роботі.

Організованих краєзнавчих сил у нас ще обмаль. Сила закутків нашої Республіки вимагають дослідження. Разом з тим у найглухіших за кутках завжди знайдеться хоч одна людина, що зможе зацікавитися вивченням своєї місцевости. Краєзнавчий рух громадською своєю суттю вимагає притягти до краєзнавчої роботи як-найширші кола радянського суспільства, а по своєму головному завданню потребує охопити бодай первісним дослідом як-найdalejší кутки території УСРР.

Комітет поставив за чергове завдання створити широку мережу кореспондентів^[2] і сподівається, що в такий спосіб уже в ближчий час можна буде в найdalejší закутки кинути практичні вказівки по роботі і звязати ці кутки в їхній краєзнавчій праці з культурними осередками.

Звичайно і в цій справі допомога місцевих робітників дасть змогу Комітету прискорити охоплення звязком найdalejších точок УСРР.

Починаючи планову роботу, Український Комітет Краєзнавства ставить собі завдання невеликі на перший погляд, але з огляду на об'єктивні умови й вимоги часу він мусить обмежуватися тільки тими завданнями, що їх він зможе реально виконати. Разом з тим від реалізації поставлених завдань у великій мірі залежить дальша робота краєзнавча в цілому й поширення роботи Комітету,— відношення бо суспільства в цілому до краєзнавства й

матеріальна база його цілком залежить від реальних наслідків і суспільної корисності краєзнавчої роботи.

Всю свою роботу Комітет спирає на постанови першої Краєзнавчої Конференції, отже всі заходи свої справлятиме в бік найбільших досягнень у галузях актуальних нині, в царині вивчення виробничих сил і виробничих можливостей, в напрямку дослідження способів у ближчий час допомогти суспільству зміцнити й розвинути народне господарство.

Цей практицизм, підкреслений в резолюціях конференції, ніяк не об межує краєзнавців на місцях в їхній роботі, він мусить дати тільки певний ухил цій роботі, загострити увагу на тих моментах, що їх досі здебільшого обминали краєзнавці, покладаючи вивчення їх на різні державні інституції.

Цей практичний ухил вимагає того, щоб краєзнавчі сили на місцях з перших же кроків своєї роботи дбали про увязку своєї роботи з реальними потребами життя своєї місцевости, отже як-найтісніший зв'язок їхньої роботи з роботою планових і дослідних установ округи мусить бути черговим завданням краєзнавчої роботи місць.

Велике і складне завдання плановости заходів у роботі громадських організацій, що ще не мають певних організаційних форм, що не мають тісного й органічного зв'язку з своїм центром, не можна перевести за короткий час. Багато буде вад і шукань найліпших шляхів. Тільки ве лика надія і певність у дружній роботі всіх краєзнавчих сил і

виявлене вже бажання місць упланувати свою роботу дає Комітету змогу сподіватися, що ця плановість не залишиться на перших кроках.

Примітки

1. ↑ Цей типовий статут подано в цьому числі на стор. 35,
2. ↑ *) Положення й план роботи кореспондентів див. у. цім числі, стор . 39.

About this digital edition

This e-book comes from the online library [Wikisource](#)^[1]. This multilingual digital library, built by volunteers, is committed to developing a free accessible collection of publications of every kind: novels, poems, magazines, letters...

We distribute our books for free, starting from works not copyrighted or published under a free license. You are free to use our e-books for any purpose (including commercial exploitation), under the terms of the [Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported](#)^[2] license or, at your choice, those of the [GNU FDL](#)^[3].

Wikisource is constantly looking for new members. During the realization of this book, it's possible that we made some errors. You can report them at [this page](#)^[4].

The following users contributed to this book:

- Arxivist

-
1. [↑ http://wikisource.org](http://wikisource.org)
 2. [↑ http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0](http://www.creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0)
 3. [↑ http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html](http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html)
 4. [↑ http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium](http://wikisource.org/wiki/Wikisource:Scriptorium)

